

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN CHUNG

HOÀN THIÊN LÝ LUẬN VỀ ĐƯỜNG LỐI ĐỔI MỚI CỦA ĐẢNG TRONG KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC

Tạp chí Thông tin khoa học lý luận chính trị trân trọng giới thiệu toàn văn tham luận của Đảng bộ Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, do PGS, TS Nguyễn Mạnh Hùng, Phó Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Phó Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương trình bày tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng.

Từ khóa: Lý luận về đường lối đổi mới; Đảng Cộng sản Việt Nam; Văn kiện Đại hội XIV; Kỷ nguyên vườn mình của dân tộc.

Trên nền tảng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; xuất phát từ thực tiễn Việt Nam và phù hợp với quy luật, xu thế phát triển của thời đại, Đảng ta đã đề ra đường lối đổi mới. Vào những năm 80 của thế kỷ XX, đó là một quyết định mang tính lịch sử trong bối cảnh đất nước ta đứng trước muôn vàn khó khăn, thử thách; đánh dấu bước chuyển căn bản trong tư duy và nhận thức lý luận của Đảng về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam; tạo sự chuyển biến sâu sắc về mục tiêu, mô hình phát triển và theo đó là phương thức và đường lối lãnh đạo của Đảng đối với phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, con người, bảo vệ môi trường, tăng cường quốc phòng, an ninh, đẩy mạnh đối ngoại và hội nhập quốc tế. Từ đây, lý luận về đường lối đổi mới của Đảng ta đã từng bước được hình thành, tạo nền tảng dẫn dắt đất nước bước vào thời kỳ phát triển mới.

Thể hiện bản lĩnh kiên định và vững vàng trước những biến động của lịch sử, Đảng ta đã sáng suốt lựa chọn và kiến tạo con đường phát triển phù hợp với thực tiễn đất nước, đưa lý luận về đường lối đổi mới và công cuộc đổi mới trở thành sự nghiệp sáng tạo vĩ đại trên hành trình xây dựng chủ nghĩa xã hội Việt Nam, vì Nhân dân Việt Nam và do Nhân dân Việt Nam thực hiện. 40 năm qua, từ quyết định lịch sử của Đại hội VI cho đến những quyết sách chiến lược mang tính cách mạng của nhiệm kỳ Đại hội XIII; từ mục tiêu xóa đói, giảm nghèo cho đến mục tiêu trở thành nước phát triển, thu nhập cao; từ tập trung vào đổi mới tư duy kinh tế cho đến đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới; từ xây dựng thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa cho đến hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển nhanh và bền vững đất nước; lý luận về đường lối đổi mới đã không ngừng được

bổ sung, phát triển; góp phần mang lại những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử của đất nước. Từ một quốc gia nghèo nàn, lạc hậu, bị cô lập và đối mặt với khủng hoảng kinh tế - xã hội nghiêm trọng, Việt Nam đã vươn lên trở thành nước đang phát triển có thu nhập trung bình cao, hội nhập sâu rộng và đóng góp ngày càng tích cực, chủ động vào nền kinh tế thế giới, nền chính trị quốc tế và nền văn minh nhân loại.

Những thành tựu đó trước hết bắt nguồn từ sự lãnh đạo đúng đắn và sáng suốt của Đảng, thể hiện ở khả năng nắm bắt, tôn trọng quy luật khách quan, xuất phát từ thực tiễn đất nước và phù hợp với xu thế phát triển của thời đại; từ sự phát huy sức mạnh của Nhân dân và khối đại đoàn kết toàn dân tộc; là minh chứng sinh động, hùng hồn về sự hiện thực hóa lý luận về đường lối đổi mới. Đó cũng là kết quả của quá trình Đảng ta không ngừng nâng cao năng lực tư duy lý luận, kiên trì tổng kết thực tiễn, khẳng định bản lĩnh, trí tuệ, năng lực lãnh đạo và cầm quyền trên nền tảng tư tưởng, nguyên lý khoa học của mình, là cơ sở để Đảng ta tự chủ chiến lược, tự hào, tự tin lãnh đạo đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới.

Dự thảo Báo cáo chính trị trình Đại hội XIV của Đảng đã tổng kết và nhấn mạnh: “Lý luận về đường lối đổi mới là tổng thể các quan điểm, mục tiêu, tầm nhìn, định hướng phát triển đất nước và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; Nhân dân là trung tâm, là chủ thể; kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; xác lập mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam với 3 trụ cột nền tảng: Nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam; nền dân chủ xã hội chủ nghĩa; xây dựng thành công một nước Việt Nam hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh

phúc, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội. Đây là sự vận dụng, bổ sung, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong thời kỳ đổi mới; là sự bổ sung, phát triển sáng tạo lý luận về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, phù hợp với các quy luật khách quan, xuất phát từ thực tiễn đất nước và xu thế thời đại; kế thừa truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu có chọn lọc tinh hoa, giá trị văn hóa và các thành tựu phát triển của nhân loại; là ngọn đuốc soi đường tiếp tục dẫn dắt chúng ta thực hiện thành công khát vọng, tầm nhìn và các định hướng chiến lược, lập nên những kỳ tích phát triển mới trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc” (Ban Chấp hành Trung ương Đảng, 2025).

Việc xác định *lý luận về đường lối đổi mới* như một bộ phận cấu thành nền tảng tư tưởng của Đảng là quyết định hệ trọng, thể hiện rõ bản lĩnh và tầm nhìn chiến lược xa rộng của Đảng ta. Điều này khẳng định rằng, đường lối đổi mới không chỉ dừng lại ở một hệ quan điểm, chủ trương và chính sách phục vụ cho một giai đoạn phát triển nhất định, mà đã được nâng lên thành lý luận mang giá trị nền tảng tư tưởng bền vững. Cùng với chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, lý luận về đường lối đổi mới trở thành ngọn đuốc soi đường cho sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong thời kỳ mới.

Việc khẳng định đường lối đổi mới ở tầm nền tảng tư tưởng, lý luận thể hiện sự thống nhất cao về ý chí và hành động trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, đồng thời củng cố niềm tin khoa học vào con đường đi lên chủ nghĩa xã hội mà Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng ta và Nhân dân ta đã lựa chọn. Đây còn là lá chắn tư tưởng sắc bén, giúp Đảng ta kiên định và vững vàng trong đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch, các âm mưu xuyên tạc, phủ nhận thành quả đổi mới và phủ nhận con đường đi lên chủ nghĩa xã

hội ở Việt Nam. Trên nền tảng đó, Đảng tiếp tục có điều kiện để bổ sung, hoàn thiện và phát triển đường lối, chính sách phù hợp với bối cảnh mới và yêu cầu của sự nghiệp cách mạng.

Công cuộc đổi mới đi vào chiều sâu, toàn diện và đồng bộ đòi hỏi Đảng ta phải kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và lý luận về đường lối đổi mới trên cơ sở bám sát thực tiễn sinh động của đất nước và tình hình thế giới. Hoàn thiện lý luận về đường lối đổi mới chính là cơ sở quan trọng nhất để hoàn thiện lý luận về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Từ tinh thần tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tư duy, nâng tầm lý luận, thúc đẩy các đột phá chiến lược trong Dự thảo các Văn kiện trình Đại hội XIV của Đảng, có thể xác định ba nhiệm vụ quan trọng sau:

Thứ nhất, tiếp tục hoàn thiện hệ thống lý luận làm nền tảng cho các quyết sách chiến lược nhằm thực hiện thắng lợi hai mục tiêu 100 năm: Đến năm 2030 trở thành nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao; đến năm 2045 trở thành nước phát triển, thu nhập cao, theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Trong đó, tập trung vào hai vấn đề trọng tâm:

(i) *Xác lập mô hình tăng trưởng mới* lấy khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số làm động lực chính, nâng cao hiệu quả, năng suất và sức cạnh tranh của nền kinh tế; đẩy mạnh chuyển đổi số, chuyển đổi xanh, chuyển đổi năng lượng, chuyển đổi cơ cấu và chất lượng nguồn nhân lực; phát huy vai trò chủ đạo của kinh tế nhà nước và thúc đẩy kinh tế tư nhân trở thành một động lực quan trọng nhất của nền kinh tế.

(ii) *Xác lập mô hình phát triển mới* dựa trên quan điểm và tầm nhìn toàn diện về phát triển nhanh, bao trùm, bền vững và tự chủ chiến lược; kiến tạo hệ sinh thái phát triển mới, hoàn thiện toàn

diện, đồng bộ thể chế phát triển nhanh, bền vững đất nước; tăng trưởng kinh tế gắn với thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội, phát triển văn hóa, con người và bảo vệ môi trường sinh thái; con người là trung tâm và chủ thể của phát triển; phát triển con người gắn với xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; tăng cường quốc phòng, an ninh, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, bảo vệ Tổ quốc “từ sớm, từ xa”; thực hiện đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa phương hóa, đa dạng hóa, phát huy vai trò, trách nhiệm, nâng cao vị thế quốc tế của Việt Nam trong tình hình mới.

Thứ hai, tiếp tục hoàn thiện hệ thống lý luận để củng cố và phát triển 3 trụ cột của mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam, đó là:

(i) *Kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa*, tập trung vào giải quyết đúng đắn mối quan hệ giữa Nhà nước - thị trường - xã hội, phát huy vai trò quyết định của thị trường trong huy động và phân bổ các nguồn lực phát triển; cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh bảo đảm thuận lợi, công khai, minh bạch, ổn định, giải phóng sức sản xuất, huy động mọi nguồn lực và tạo động lực mới cho phát triển; xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách đột phá, vượt trội để phát triển các mô hình kinh tế mới và các dự án trọng điểm, quy mô lớn; khẳng định và phát huy hiệu quả, đúng đắn vai trò của các khu vực kinh tế.

(ii) *Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng*, tập trung vào đáp ứng yêu cầu thượng tôn Hiến pháp, pháp luật; nâng cao năng lực quản lý của Nhà nước, năng lực quản trị quốc gia kiến tạo phát triển nhanh và bền vững gắn với tổ chức bộ máy chính quyền ba cấp; hoàn thiện hệ thống pháp luật đầy đủ, đồng bộ, thống nhất, công bằng, dân chủ, minh bạch, khả thi, ổn định, thúc đẩy đổi mới sáng tạo, phát triển các lĩnh

vực mới; chuyển mạnh phương thức quản lý nhà nước từ tiền kiểm sang hậu kiểm gắn với tăng cường kiểm tra, giám sát; tiếp tục đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, ủy quyền một cách khoa học, hợp lý; xây dựng nền hành chính liêm chính, phục vụ, chuyên nghiệp, hiện đại, minh bạch.

(iii) *Nền dân chủ xã hội chủ nghĩa*, trọng tâm là bảo đảm quyền làm chủ của Nhân dân trên tất cả các lĩnh vực; thực hiện có hiệu quả phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”; có cơ chế phù hợp, thuận lợi và tin cậy để Nhân dân tham gia ý kiến giám sát và phản biện quá trình hoạch định và thực thi đường lối, chính sách, quyết định những vấn đề lớn và quan trọng của đất nước; thực hiện đầy đủ các quyền dân chủ trực tiếp, dân chủ đại diện, nhất là dân chủ ở cơ sở; chống các biểu hiện dân chủ hình thức.

Thứ ba, trên cơ sở tổng kết 100 năm Đảng lãnh đạo cách mạng Việt Nam và tổng kết 40 năm thực hiện Cương lĩnh năm 1991; bổ sung, phát triển những đặc trưng, phương hướng và các biện pháp giải quyết các mối quan hệ lớn mang tính quy luật của quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta; đặc biệt, phát triển lý luận làm sâu sắc hơn 2 nhân tố có ý nghĩa quyết định đối với sự thành công của quá trình này, đó là:

(i) *Sự lãnh đạo đúng đắn, sáng suốt của Đảng*; qua đó, khẳng định tầm quan trọng đặc biệt của nhiệm vụ xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh toàn diện; kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, quan liêu, tiêu cực; đề cao trách nhiệm

nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là đội ngũ lãnh đạo chủ chốt, người đứng đầu; để Đảng ta thật sự “là đạo đức, là văn minh”, đủ năng lực và uy tín dẫn dắt sự nghiệp đổi mới và phát triển đất nước.

(ii) *Phát huy sức mạnh của Nhân dân và khối đại đoàn kết toàn dân tộc*; qua đó, làm sâu sắc hơn bài học “dân là gốc”, Nhân dân là chủ thể, là trung tâm của mọi đường lối, chủ trương, chính sách; củng cố, bồi đắp mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân, dựa vào Nhân dân để xây dựng Đảng và hệ thống chính trị; lấy nguyện vọng, quyền và lợi ích chính đáng của Nhân dân làm điểm xuất phát cho mọi quyết sách; lấy hạnh phúc và sự hài lòng của Nhân dân làm mục tiêu phấn đấu của hệ thống chính trị; tạo lập nền tảng để tăng cường đồng thuận xã hội, khơi dậy mạnh mẽ lòng yêu nước, ý chí tự cường, nguồn lực và khát vọng xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc.

Lý luận về đường lối đổi mới là ngọn đuốc soi đường cho hành trình đi lên chủ nghĩa xã hội của đất nước ta trong thế kỷ XXI. Với trí tuệ, tầm nhìn và bản lĩnh của Đảng, với sức mạnh của Nhân dân và khối đại đoàn kết toàn dân tộc; kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và lý luận về đường lối đổi mới, nhất định chúng ta sẽ lập nên những kỳ tích phát triển mới, đưa đất nước ta vươn lên sánh vai với các cường quốc năm châu như ước nguyện của Chủ tịch Hồ Chí Minh và toàn thể dân tộc ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2025), *Dự thảo Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng*, báo Nhân Dân, <https://nhandan.vn/du-thao-bao-cao-chinh-tri-cua-ban-chap-hanh-trung-uong-dang-khoa-xiii-tai-dai-hoi-dai-bieu-toan-quooc-lan-thu-xiv-cua-dang-post915432.html>